

О. О. Підмогильний,
аспірант, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАКУПІВЕЛЬ ЗА ДЕРЖАВНІ КОШТИ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЇЇ РЕГУЛЮВАННЯ

У статті проаналізовано механізми реалізації державної політики у сфері державних закупівель в Україні, проаналізовано поточний стан у цій сфері, наведено основні статистичні показники застосування державних торгів протягом 2011 року. На основі даного аналізу запропоновано пріоритетні напрями удосконалення механізмів регулювання сфери прок'юременту.

In the article the mechanisms of realization of public policy are analysed in the field of the public purchasing in Ukraine, current status is analysed in this sphere, the basic statistical indexes of application of state auctions are resulted during 2011 year. On the basis of this analysis it is offered directions of improvement of mechanisms of adjusting of sphere of procurement.

Ключові слова: державні закупівлі, оскарження, уповноважений орган, предмет закупівлі, державні кошти, договір, відповідальність, збитки.

ВСТУП

Одним із фундаментальних механізмів реалізації економічної політики в галузі управління національним господарством є питання здійснення державних закупівель. Головна мета функціонування системи державних закупівель визначається необхідністю забезпечення ефективного використання державних коштів при розвитку конкуренції, прозорості та відкритості процесу закупівель. При цьому зазначене лише одне із завдань системи державних закупівель, через рівень вирішення якого може оцінюватися її ефективність та досконалість.

У нашій державі система державних закупівель сформувалася в окремий інститут понад дванадцять років тому. Однак, на жаль, протягом зазначеного часу так і не стала збалансованою та дієвою, залишаючись з моменту свого становлення корумпованою та непрозорою.

До того ж відсутність належного врегулювання цього питання на законодавчому, економічному, соціальному, організаційному та політичному рівнях вкрай дисбалансувало ситуацію в економіці, спровокувало розгул корупції в сфері витрачання державних коштів.

За даними державного статистичного спостереження "Звіт про проведення процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти" у січні-грудні 2011 року співвідношення кількості учасників, які подали пропозиції конкурсних торгів для участі у процедурах закупівлі, до кількості учасників-переможців становить 2,8, що свідчить про забезпечення визначеного законодавством рівня конкуренції під час проведення процедур закупівель.

Протягом 2011 року замовниками здійснено понад 134 тисячі процедур закупівель, в результаті яких укладено договорів на загальну суму близько 325 млрд гривень. При цьому частка договорів, укладених в результаті проведення конкурентних процедур закупівлі (відкриті торги, двоступеневі торги, запит цінкових пропозицій, попередня кваліфікація учасників), у вартісному виразі становить 70,1 відсотків, а неконкурентних процедур (закупівля у одного учасника) — 29,9 відсотків. Це вказує, що замовники під час закупівель товарів, робіт і послуг найчастіше застосовують конку-

рентні механізми закупівель, які, в свою чергу, дають можливість заощаджувати державні кошти, використовувати їх максимально прозоро та ефективно.

Участь у зазначених процедурах закупівлі взяли більше ніж 188 тисяч учасників, з яких 99 відсотків становлять вітчизняні суб'єкти підприємницької діяльності [1].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є дослідження поточного стану реалізації державної політики при формуванні системи державних закупівель в Україні, аналіз статистичних результатів застосування державних торгів у 2011 році, визначення й обґрунтування пріоритетних напрямів удосконалення механізмів регулювання цієї найбільш корумпованої сфери національної економіки.

РЕЗУЛЬТАТИ

Відповідно до положень Закону України "Про здійснення державних закупівель" від 01.06.2010 № 2289-VI, зі змінами, (далі по тексті — Закон) визначено порядок, правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти [2]. Зокрема, Закон застосовується до всіх замовників та закупівель товарів, робіт і послуг, які повністю або частково здійснюються за рахунок державних коштів, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 100 тисяч грн. (в будівництві — 300 тисяч грн.), а робіт — 1 мільйон гривень.

Державна закупівля — придбання замовником предмета закупівлі (товарів, робіт і послуг) за державні кошти у порядку, встановленому Законом. Державна закупівля здійснюється шляхом проведення конкурсних торгів.

Предмет закупівлі — товари, роботи чи послуги, які закуповуються замовником у межах єдиної процедури закупівлі і на які учасникам дозволяється подавати пропозиції конкурсних торгів (кваліфікаційні, цінкові пропозиції) або пропозиції на переговорах у разі застосування процедури закупівлі в одного учасника. Предмет закупівлі визначається наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі

Україні від 26.07.2010 № 921 (зі змінами) [3].

Слід відзначити, що на закупівлю товарів замовниками у 2011 році по Україні витрачено 827 20,8 млн грн., послуг — 27 141,6 млн грн., робіт — 26 022,9 млн грн. [4].

Уповноваженим органом у сфері державних закупівель визначено Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (далі по тексту — МЕРТ), органом оскарження — Антимонопольний комітет України (далі по тексту — АМКУ).

Державне регулювання та контроль у сфері закупівель здійснюються МЕРТ та іншими органами відповідно до їх повноважень — Державною казначейською службою, Рахунковою палатою, АМКУ, Державною фінансовою інспекцією, Державною службою статистики України. Попри цілу низку наданих повноважень, зазначені органи не мають права втручатися у проведення процедур закупівель.

Наведемо деяку статистику ефективності діяльності зазначених державних органів. Так, на виконання вимог Закону у 2010 році створена Постійно діюча адміністративна колегія Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель у складі трьох державних уповноважених та створено Управління з питань оскарження рішень у сфері державних закупівель.

Проте, результати роботи АМКУ протягом 2010 — 2011 років свідчать про відсутність системної цілеспрямованої діяльності щодо здійснення розгляду скарг на незаконні дії замовників торгів.

Так, за 4 місяці роботи Колегії у 2010 році (з моменту надходження першої скарги), до Комітету надійшло 330 скарг, з них з належною оплатою (скарги без оплати, взагалі, не розглядались) — 181.

За цей період проведено 80 засідань Колегії, на яких прийнято 324 рішення, з них рішень про прийняття скарг до розгляду — 168. За результатами розгляду скарг Постійно діюча адміністративна колегія Комітету відмовила у задоволенні скарги у 67 випадках, задоволено повністю 44 скарги, частково — 13, залишено скарг без задоволення — 7, повернуто скарг без розгляду — 9, припинено розгляд 16 скарг [5].

Разом з тим, у 2011 році до Комітету надійшло 665 скарг, з них з належною оплатою — 608. Сума коштів, що були сплачені до Державного бюджету України за подання скарг, становить 3310 тис. грн.

За цей період проведено 273 засідання Колегії, на яких прийнято 1086 рішень, з них рішень про прийняття скарг до розгляду — 557 (в тому числі про призупинення процедур закупівель — 138). За результатами розгляду скарг відмовлено у задоволенні 159 скарг, задоволено 234 скарги (в тому числі відмінено 154 процедури закупівель).

АМКУ протягом звітного року співпрацював з правоохоронними органами щодо обміну інформацією, в т. ч. про виявлені порушення і злочини (надіслано 36 листів).

Одним із поширених видів порушень, які виявляються в ході розгляду скарг органом оскарження, є допущення замовником до оцінки пропозицій конкурсних торгів учасників, які не відповідають умовам документації конкурсних торгів [6].

Як бачимо, при порівнянні питомої ваги обсягу держзакупівель у масштабах країни, сум грошових порушень та зловживань до кількості розглянутих Комітетом скарг та прийнятих за результатами їх розгляду позитивних рішень, виникає висновок про неефективність діяльності органу оскарження та потреби у реформуванні системи державного фінансового контролю (нагляду) у сфері прок'юременту в Україні.

Водночас громадський контроль у сфері державних закупівель забезпечується через вільний доступ до всієї інформації щодо державних закупівель, яка підлягає оприлюдненню відповідно до законодавства.

Ще одним видом контролю закупівель є банківський контроль. Банкам під час оплати за договорами про закупів-

лю замовником разом із платіжним дорученням надаються документи щодо державних закупівель відповідно до Закону України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 № 2121-III [7]. У разі їх невідповідності вимогам цього Закону платіжне доручення вважається оформленим неналежним чином.

Державні закупівлі здійснюються відповідно до річного плану на відповідний рік. Отже, закупівля, що здійснюється без складеного річного плану, є порушенням норм чинного законодавства. Згідно із роз'ясненням Мінекономрозвитку та торгівлі від 17.11.2011 № 3302-25/1402808, щоб забезпечити невідкладні потреби в товарах, роботах і послугах у поточному році, замовник може на початку року розпочати процедуру закупівлі за бюджетні кошти за відповідним предметом закупівлі виходячи з його очікуваної вартості, за умови, що в основних умовах договору про закупівлю буде передбачено порядок виникнення договірних зобов'язань залежно від реального фінансування.

Для забезпечення зазначених потреб у наступному році він може також наприкінці поточного року (на початку наступного) розпочати процедуру закупівлі за відповідним предметом закупівлі, виходячи з його очікуваної вартості, до набрання чинності закону про Держбюджет, затвердження кошторису, плану використання бюджетних коштів на наступний рік [8; 9].

У закупівлі мають право брати участь фізичні особи, фізичні особи-підприємці та юридичні особи, у тому числі нерезиденти, які подали замовнику письмове підтвердження про намір взяти участь у процедурі закупівлі. Вітчизняні та іноземні учасники беруть участь у процедурах закупівель на рівних умовах.

Для проведення державних закупівель замовником або генеральним замовником створюється комітет з конкурсних торгів на чолі з головою, що організовує його роботу та несе персональну відповідальність за виконання покладених на комітет функцій. Типове положення про комітет з конкурсних торгів затверджено наказом МЕРТ від 26.07.2010 № 916 [10].

Закупівля за державні кошти в Україні може здійснюватися шляхом застосування однієї з таких процедур:

1) відкриті торги є основною та найпоширенішою процедурою закупівлі, під час їх проведення пропозиції конкурсних торгів мають право подавати всі зацікавлені особи, що призводить до загострення конкуренції та дозволяє застосувати закупівлю на більш вигідних умовах;

2) двоступеневі торги — проводяться в два етапи за умов: замовник не може визначити необхідні технічні, якісні характеристики (специфікації) товарів (робіт) або визначити вид послуг, якщо для прийняття оптимального рішення про закупівлю необхідно провести попередні переговори з учасниками; предметом закупівлі є здійснення наукових досліджень, експериментів або розробок, виконання дослідно-конструкторських, будівельних робіт;

3) запит цінкових пропозицій — застосовується щодо товарів і послуг, для яких існує постійно діючий ринок, за умови, що їх вартість не перевищує 200 тисяч грн., переможцем вважається учасник, що запропонував найменшу ціну;

4) попередня кваліфікація учасників — застосовується у разі необхідності попереднього визначення кваліфікаційної відповідності, фінансово-економічного стану та технічних і організаційних можливостей учасника, у разі її проведення до подальшої участі у торгах допускаються всі учасники, які пройшли таку кваліфікацію, але не менше двох. Разом з тим, для проведення попередньої кваліфікації учасників має бути не менше двох;

5) закупівля в одного учасника — це процедура, відповідно до якої замовник укладає договір про закупівлю з учасником після проведення переговорів з одним або кількома

учасниками та акценту пропозиції переможця процедури закупівлі у одного учасника.

Підставами для її застосування, як виняток, є: закупівлі творів мистецтва або закупівлі, пов'язані із захистом прав інтелектуальної власності, або укладення договору про закупівлю з переможцем архітектурного чи мистецького курсу; відсутність конкуренції (у тому числі з технічних причин) на товари, роботи чи послуги, які можуть бути поставлені, виконані чи надані тільки певним постачальником (виконавцем), за відсутності при цьому альтернативи; нагальної потреби у здійсненні закупівлі у зв'язку з виникненням особливих економічних чи соціальних обставин, які унеможливають дотримання замовниками строків для проведення процедур конкурсних торгів, зокрема пов'язаних з негайною ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також наданням у встановленому порядку Україною гуманітарної допомоги іншим державам; якщо замовником було двічі відмінено процедуру закупівлі через відсутність достатньої кількості учасників; потреби здійснити додаткову закупівлю у того самого постачальника з метою уніфікації, стандартизації або забезпечення сумісності з наявними товарами, технологіями, роботами або послугами, якщо заміна попереднього постачальника (виконавця робіт, надавача послуг) може призвести до несумісності або виникнення проблем технічного характеру, пов'язаних з експлуатацією та обслуговуванням; закупівлі товарів на товарних біржах; закупівлі товарів у разі припинення господарської діяльності, зокрема внаслідок банкрутства, за домовленістю з кредиторами; необхідності проведення додаткових будівельних робіт, не включених у початковий проект, але які стали через непередбачувані обставини необхідними для виконання проекту за умови, що договір буде укладено з попереднім виконавцем цих робіт, якщо такі роботи технічно чи економічно пов'язані з головним договором.

Фактично протягом січня-грудня 2011 року в Україні за видами процедур проведено закупівель: відкриті торги — 109621; двоступеневі торги — 1061; запити цінових пропозицій — 12337; попередня кваліфікація учасника — 354; закупівля у одного учасника — 10858 [4].

За результатами проведених процедур торгів з учасником-переможцем замовником укладається відповідний договір про закупівлю, що укладається в письмовій формі відповідно до положень Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України з урахуванням особливостей, визначених Законом, а його умови не повинні відрізнятися від змісту пропозиції конкурсних торгів або цінової пропозиції переможця процедури закупівлі.

За законодавством істотними умовами договору є: предмет договору (найменування, номенклатура, асортимент); кількість товарів, робіт і послуг та вимоги щодо їх якості; порядок здійснення оплати; сума, визначена у договорі; термін та місце поставки товарів, надання послуг, виконання робіт; строк дії договору; права та обов'язки сторін; зазначення умови щодо можливості зменшення обсягів закупівлі залежно від реального фінансування витрат; відповідальність сторін. Форма типового договору про закупівлю товарів (робіт або послуг) затверджена наказом МЕРТ від 27.07.2010 № 925 [11].

Протягом 2011 року відповідно до даних Держкомстату України за результатами проведення процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти замовниками торгів з переможцями укладено 79139 договорів закупівлі на загальну суму 325101,5 млн грн. Разом з тим, загальна сума коштів (фактичні витрати) за звітний період за укладеними договорами склала 135885,3 млн грн. [4].

Чинним законодавством України передбачено й реалізацію каральної функції держави щодо регулювання сфери держзакупівель: за порушення вимог, установлених Законом та нормативно-правовими актами, розробленими відповідно до Закону, члени комітету з конкурсних торгів

замовника (генерального замовника), члени органу оскарження, службові (посадові) особи Уповноваженого органу, службові (посадові) особи органів Державної казначейської служби України (обслуговуючого банку) несуть відповідальність згідно із законами України.

З-поміж можливих її видів можна виділити наступні:

— дисциплінарна (передбачена Кодексом законів про працю, колективним договором (за наявності), може виражатись у винесенні до винної особи догани, депреміювання, попередження, звільнення із займаної посади);

— адміністративна (передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення, зокрема статтями 164-12 "Порушення законодавства про бюджетну систему України", 164-14 "Порушення законодавства про здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти", передбачає накладення адміністративного штрафу на посадових осіб в розмірах, передбачених законодавством;

— кримінальна (передбачена Кримінальним кодексом, насамперед розділом XVII "Злочини у сфері службової діяльності" — зловживання владою або службовим становищем, службове підроблення, одержання хабара).

На жаль, превентивні каральні заходи кризові явища у держзакупівлях не долають. При цьому зловживання у тендерній сфері мають місце у всіх державних галузях. Так, Рахунковою палатою України за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених у 2011 році Міністерству внутрішніх справ України на централізоване матеріально-технічне забезпечення органів та підрозділів внутрішніх справ, зроблено висновок, що зазначена система не сприяє раціональному та ефективному використанню бюджетних коштів на державні закупівлі паливно-мастильних матеріалів, формового одягу та інших товарів у зв'язку із рядом факторів — несвоєчасними та необґрунтованими управлінськими рішеннями при проведенні закупівель, хаотичним та безсистемним фінансуванням потреб, нераціональним використанням потужностей центральної бази ресурсного забезпечення та її філій тощо.

За результатами цих зловживань, отримані МВС у минулому році кошти на закупівлі в розмірі 1,5 млрд грн. не покращили матеріально-технічне забезпечення правоохоронного органу країни. Поряд з цим, більше ніж 190 млн грн. бюджетних коштів, виділених на державні закупівлі, витрачено неефективно або з порушенням вимог чинного законодавства [12].

Крім того, протягом 2011 року фахівці Держфінінспекції України (екс-ГоловКРУ України) попередили порушень фінансової дисципліни на суму близько 891,1 млн грн. унаслідок проведення державного фінансового аудиту окремих господарських операцій на підприємствах — монополістах державного сектора економіки.

Загалом протягом минулого року державним контролем було охоплено 44 суб'єкти господарювання державного сектора економіки, їхні фінансові та матеріальні ресурси на суму 229,5 млрд грн.

Лівову частку виявлених державними аудитором порушень становлять порушення законодавства у сфері державних закупівель: комітети з конкурсних торгів формально ставляться до розгляду пропозицій учасників конкурсних торгів, а під час визначення переможців часто приймають незаконні рішення або здійснюють закупівлі за державні кошти без застосування належних конкурсних торгів або проводять їх з процедурними порушеннями [13].

Таким чином, непоодинокі випадки, коли учасник торгів зазнає шкоди внаслідок порушень норм законодавства замовником. У такому разі актуальним стає питання про відшкодування збитків.

Отже, з метою вирішення питання визначення збитків у разі виявлення порушень у сфері державних закупівель на зріла необхідність нормативно, окремою постановою Кабі-

нету Міністрів України, закріпити Методику визначення збитків внаслідок порушень, пов'язаних з укладенням та виконанням договорів у сфері державних закупівель, дія якої поширюється на підприємства, установи та організації, що здійснюють державні закупівлі.

Прийняття Методики забезпечить однозначне тлумачення збитків у сфері державних закупівель та їх визначення внаслідок порушень, пов'язаних з укладенням та виконанням договорів у сфері державних закупівель та вирішення проблемних питань у цій сфері.

ВИСНОВКИ

Виходячи з підсумку викладених вище міркувань, Україна потребує серйозної, аполітичної, стабільної і професійної системи державних закупівель. Задля цього необхідно розробити низку заходів щодо запровадження та застосування цілісно-комплексної національної стратегії розвитку державних закупівель, до складу якої включити обов'язкові елементи:

1) нормативно-правове поле, що регулює суспільно-правові відносини у цій галузі. Зокрема, протягом лише останнього року національне законодавство зазнало низки суттєвих змін — його нормами запроваджено механізм здійснення закупівель за рамковими угодами; спрощено застосування неконкурентної процедури — закупівлі у одного учасника шляхом відміни отримання позитивного висновку задля цього від Уповноваженого органу у сфері державних закупівель — Міністерства економічного розвитку і торгівлі України; розширено перелік випадків внесення змін до істотних умов договору про закупівлю; введено з-під застосування Закону процедури закупівлі, що здійснюються підприємствами державного сектора економіки за рахунок власних коштів (винятки складають лише підприємства, що отримують відповідні пільги та бюджетну підтримку); встановлено, що окремими, законами визначатимуться особливості закупівель зокрема на деякі предмети закупівлі (нафта або нафтопродукти сири; електрична енергія, послуги з її постачання, передачі та розподілу; централізоване постачання теплової енергії; природний і нафтовий газ та послуги з його транспортування, розподілу і постачання; послуги поштового зв'язку, поштові марки та марковані конверти; телекомунікаційні послуги, у тому числі з ретрансляції радіо- та телесигналів (за винятком послуг мобільного зв'язку та послуг Інтернет-провайдерів).

Отже, вже зараз можна говорити, що у 2012 році обсяг державних коштів, які будуть витратитись у конкурентному полі, зменшиться майже на половину;

2) інституційні механізми регулювання (процес здійснення державних закупівель має відбуватися публічно, інформація має бути доступною для громадського контролю, запроваджуються централізовані вимоги до звітності, процедур та механізмів оскарження, критеріїв та методики оцінки, державні закупівлі мають відбуватися з максимальною ефективністю за рахунок підвищення конкурентності процесу закупівель, введення для підтримки вітчизняного виробника (насамперед, підприємств-інвалідів, пенітенціарної системи) преференцій у розмірі 15 % від ціни пропозиції конкурсних торгів, а у випадку закупівлі послуг або робіт, що здійснюються на території України, надати замовнику право вимагати від учасника — нерезидента виконання цих послуг або робіт з використанням вітчизняних матеріалів та сировини, робочих ресурсів та засобів;

3) дієву систему підбору та розстановки кадрів щодо організації та проведення процедур торгів (вимоги до кваліфікації, сертифікації та акредитації навчальних закладів, навчання та підвищення кваліфікації у сфері державних закупівель за єдиними затвердженими навчальними програмами та курсами);

4) належним чином оптимізовану систему контролю прок'юременту (контролюючі, правоохоронні та судові органи, громадськість). Державні закупівлі мають здійснюватися таким чином, щоб дії конкретних замовників та резуль-

тати держзакупівель були підконтрольними розпорядникам бюджетних ресурсів, а також спеціальним уповноваженим органам. При цьому зловживання виявляються на всіх стадіях торгів, починаючи з визначення потреби в закупівлі, планування, моніторингу справедливих ринкових цін;

5) можливість використання системи електронних торгів у держзакупівлях (створення єдиного державного ресурсу держзакупівель в інформаційній системі в мережі Інтернет, впровадження електронних торгів та документообігу, перехід на електронну систему держторгів).

До позитивних наслідків впровадження такої системи слід віднести: посилення конкуренції у сфері держзакупівель, суттєву економію державних грошових ресурсів, поширення кола учасників торгів, зниження рівня початкових закупівельних цін, скорочення часу на підготовку, проведення, визначення результатів закупівлі, оперативність укладання договорів за результатами торгів, доступність до проведення процедури, удосконалення систем захисту та безпеки інформації, звітності, аналітики та контролю у сфері конкурсних торгів.

Література:

1. Звіт про діяльність Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у 2011 році [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=46896.

2. Закон України "Про здійснення державних закупівель" від 01.06.2010 № 2289-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.rada.gov.ua.

3. Наказ Міністерства економіки України від 26.07.2010 № 921 "Про затвердження Порядку визначення предмета закупівлі" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ua-tenders.com/legislation/orders/.

4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

5. Звіт Антимонопольного комітету України за 2010 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article?art_id=194113&cat_id=194112.

6. Звіт Антимонопольного комітету України за 2011 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article?art_id=212425&cat_id=212422.

7. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.rada.gov.ua.

8. Юр'єва Т. Складаємо річний план державних закупівель / Т. Юр'єва // Баланс-бюджет. — 2012. — № 6. — С. 18—21.

9. Лістрова С. Складаємо річний план закупівель: із чого почати / С. Лістрова // Все про бухгалтерський облік. — 2012. — № 13. — С. 52—53.

10. Наказ Міністерства економіки України від 26.07.2010 № 916 "Про затвердження Типового положення про комітет з конкурсних торгів" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ua-tenders.com/legislation/orders/213765/>.

11. Наказ Міністерства економіки України від 27.07.2010 № 925 "Про затвердження Типового договору про закупівлю товарів (робіт або послуг) за державні кошти та Інструкції щодо заповнення Типового договору про закупівлю товарів (робіт або послуг) за державні кошти" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ua-tenders.com/legislation/orders/.

12. МВД неадекватно ізрасходовало 190 миллионів на госзакупки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.protorgi.info/ru/accnt/2012/03/art2302112.html>.

13. 2011 року Держфінінспекція попередила порушень на суму понад 891 млн грн. унаслідок проведення операційного аудиту [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://radnuk.com.ua/journal/2012year/journal6/News/>.

Стаття надійшла до редакції 03.04.2012 р.